

Effectieve en juridisch houdbare maatregelen voor de bescherming van kinderen online

Iedereen is het er over eens: de bescherming van kinderen en jongeren tegen seksueel misbruik online is ontzettend belangrijk. Het is daarom essentieel dat de maatregelen die we nemen bewezen effectief zijn, technisch realistisch en juridisch houdbaar. We kunnen grote stappen zetten door het optimaal organiseren van het huidige instrumentarium.

Hulp in het belang van het slachtoffer

- **Vergroot de toegang tot hulp, in het bijzonder in de acute fase.** Zorg ervoor dat lidstaten investeren in centraal gefinancierde fysieke centra met inloopmogelijkheden, interne verhoorkamers en consultatieruimtes en met een grotere rol voor forensisch verpleegkundigen.¹ De Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (NRM) stelt dat inspiratie geput kan worden uit modellen in andere landen, met name het Belgische model.
- **Zorg ervoor dat slachtoffers strafbaar materiaal online laagdrempelig kunnen melden en geholpen worden met het ontoegankelijk maken van het materiaal, ook over de grenzen van de eigen lidstaat.** Hierin kan voorzien worden door een sterke handhaving van de Digital Services Act en samenwerking met aanbieders van diensten op het internet.²
- **Verstevig de positie van meldpunten op het gebied van het herkennen en bestrijden van online beeldmateriaal waarin seksueel misbruik van minderjarigen voorkomt.** Investeer in de capaciteit van meldpunten voor (materiaal van) seksueel misbruik van kinderen en jongeren, zowel online als offline. Het Nederlandse Meldpunt Kinderporno is goed georganiseerd, maar de collega-organisaties in andere Europese landen zijn dat lang niet altijd.
- **Zorg voor een hulpaanbod dat aansluit bij de hulpbehoeften van slachtoffers.** Het huidige hulpaanbod sluit onvoldoende aan op de behoeften van het slachtoffer. Er moet voor gezorgd worden dat het aanbod aansluit bij de persoonlijke behoefte van het kind, het type seksueel geweld dat een kind heeft meegemaakt, de context waarbinnen dit plaatsvond en de leeftijd van het kind. Het hulpaanbod dient daarnaast aandacht te hebben voor andere factoren en kwetsbaarheden die een risico vormen voor (herhaald) slachtofferschap.³
- **Heb meer oog voor seksueel geweld achter de voordeur.** Nog altijd vindt 58% van de meldingen van seksueel geweld bij de politie plaats in de woonsituatie. De aanpak daarvan kan veel beter door het samenwerkingsverband tussen ziekenhuizen, GGD, GGZ, politie en Slachtofferhulp Nederland, ondergebracht bij het CSG, te versterken.⁴

Investeer in samenwerking, organisaties en wetgeving

- **Verbeter de operationele en strategische samenwerking tussen opsporingsinstanties in de verschillende lidstaten.** Zo kunnen de bestaande processen voor het delen van gegevens in een specifiek opsporingsonderzoek versneld worden, net als het delen van kennis over technologie en opsporingstechnieken.⁵
- **Versterk de Europese samenwerking door de introductie tussenkomst van een daartoe opgezette coördinerende autoriteit.** Op dit moment is de Europese Unie veel te veel afhankelijk van de particuliere Amerikaanse organisatie NCMEC. De op te richten autoriteit moet vooral gericht zijn op het versterken van de samenwerking tussen meldpunten en de politie, maar zou geen taken moeten overnemen van hen. Het centrum zou meldingen ontvangen met een waarschijnlijke connectie met de Europese Unie, en dan samenwerken met nationale wetshandhavers (onderzoeken, mogelijk verwijdering) of meldpunten (alternatieve aanpak voor verwijdering die soms beter kan werken)
- **Verbeter de samenwerking tussen de overheid, meldpunten en private bedrijven, in heel Europa.** De Nederlandse aanpak met publiek-private samenwerking op dit terrein, kan daarvoor als voorbeeld dienen voor heel Europa. In die samenwerking wordt op de deskundigheid van het oordeel van het Meldpunt Kinderporno vertrouwd, waardoor een aanbieder van een dienst op het internet niet zelf hoeft te controleren of er sprake is van strafbaar of onrechtmatig handelen. Dat maakt het eenvoudig om snel materiaal van seksueel misbruik van kinderen te verwijderen. Zo'n systeem zou in heel Europa uitgerold kunnen worden.⁶
- **Biedt hostingproviders die hulp kunnen gebruiken, de benodigde ondersteuning aan.** Ook daarin lopen we voorop in Nederland, bijvoorbeeld met de zogenaamde HashCheckService. Het Meldpunt Kinderporno van Offlimits vervult een verbindende rol tussen de politie en de ICT-sector, als het gaat om ervoor zorgen dat aangesloten websites vrijwillig kunnen controleren of er tussen de bij hen gepubliceerde foto's bekend strafbaar materiaal aanwezig is door deze te vergelijken met geanonimiseerde codes van de afbeeldingen.⁷
- **Investeer in het bestaan van meldpunten, over de grenzen van de Europese Unie.** Slechts 50 landen hebben een meldpunt (en er zijn bijna 200 landen). Er zijn ook grote verschillen in capaciteit, bijvoorbeeld als gekeken wordt naar de verhouding tussen het aantal analisten en het aantal inwoners per land.⁸ Het is aanbevelenswaardig om er voor te zorgen dat overal ter wereld effectief werkende meldpunten bestaan.⁹ Het waterbedfenomeen, waarbij kwaadwillenden hun activiteiten naar het land met de laagste pakkans verplaatsen, is immers ook hier bekend.

- **Zorg ervoor dat de afhandeling van meldingen bij meldpunten zoveel mogelijk geautomatiseerd en gestandaardiseerd wordt.** Nederland loopt voorop in de ontwikkeling van dit soort hulpmiddelen, waaronder SCARt en de AI CSAM-tool. Het eerste systeem wordt gebruikt voor het efficiënt downloaden en analyseren van gemelde meldingen, de tweede voor de geautomatiseerde classificatie van afbeeldingen. Samengevoegd zorgen de tools voor een efficiëntere afhandeling van binnenkomende meldingen én minder belasting voor analisten.¹⁰ Omdat deze systemen goed functioneren, worden ze ook steeds vaker overgenomen door andere meldpunten, waaronder die in Polen.
- **Zorg ervoor dat meldingen door meldpunten bij aanbieders van diensten op het internet, zoveel mogelijk gestandaardiseerd en geautomatiseerd worden.** Er bestaat op dit moment geen breed gedragen systeem voor het doen en verwerken van meldingen van strafbare uitingen. Zo'n standaard helpt, omdat het ervoor zorgt dat meldingen efficiënt verwerkt kunnen worden. Dat is nog meer dan anders nodig bij meldingen van materiaal van seksueel misbruik van kinderen omdat het medewerkers van aanbieders van diensten ontlast. Dat kan door afspraken te maken over meldingen 1) van een erkend meldpunt en 2) als dat alleen meldingen van onmiskenbaar strafbaar materiaal gedaan betreft en 3) als ook alleen meldingen over seksueel misbruik van kinderen betreft. Zulke meldingen zouden dan niet geverifieerd hoeven te worden. Er zouden ook afspraken gemaakt kunnen worden over de termijn waarin zo'n melding opgevolgd moet zijn. In Nederland is dat nu 24 uur en wordt overlegd of die termijn ingekort kan worden.
- **Zorg ervoor dat wereldwijd wetgeving op de juiste manier is ingericht.** In het merendeel van de landen wordt helaas nog altijd gesproken over "kinderporno" in plaats van "(materiaal van) seksueel misbruik van minderjarigen". Het gebruik van de term 'pornografie' om dit soort materiaal te beschrijven, legt de nadruk op het gebruik van het materiaal in plaats van de misdaad zelf. Het categoriseren van dit soort materiaal als een vorm van pornografie kan bovendien het normaliseren en bagatelliseren van dit misbruik bevorderen. Nederland is overigens één van die landen.¹¹

Gericht op preventie

- **Investeer in de kwaliteit van de interventies op scholen op het gebied van seksueel geweld tegen kinderen.** Dat kan door de effectiviteit van bestaande preventieve interventies te onderzoeken, te zorgen voor een coherent aanbod van interventies die bewezen effectief zijn, en om te zorgen voor een brede en uniforme implementatie hiervan.¹² Ook moet geïnvesteerd worden in de kwaliteit van leerkrachten, die vaak niet over vereiste kennis, vaardigheden en vertrouwen beschikken.¹³

- **Zorg ervoor dat platforms ingericht zijn om seksueel misbruik van kinderen en jongeren zoveel mogelijk te voorkomen.** Dat kan bijvoorbeeld door i) beperkingen op te leggen aan oudere gebruikers voor het vinden en in contact komen met jongere gebruikers, ii) platforms zo in te richten dat kinderen en jongeren snel en effectief hulp kunnen vinden, net als informatie over hulpverlenende organisaties, iii) gebruikers in staat te stellen strafbaar materiaal snel en eenvoudig te melden en iv) kinderen en jongeren stimuleren om veilige keuzes te maken op hun platforms, terwijl de eigen beslissingsvrijheid van kinderen wordt gerespecteerd (bijvoorbeeld waarschuwen voor de risico's van onbekende contacten die hen proberen te berichten, met leeftijdsgepaste informatie).

Versterken van de opsporing

- **Investeer in de capaciteit van opsporingsdiensten,** zowel op het gebied van personele bezetting, maar ook op het gebied van kennis van technologie en de behoeftes van slachtoffers. De Nederlandse politie heeft een voortrekkersrol op het gebied van opsporing in de context van digitale technologie, en ook het Nederlands Forensisch Instituut heeft veel kennis en innovatieve kracht in huis. Het delen van dit soort kennis tussen lidstaten, komt de opsporing en vervolging van strafbare feiten ten goede.
- **Investeer in een toezichthouder die kan handhaven bij foute en nalatige bedrijven met een boete die omzetafhankelijk is en bij herhaalde overtredingen kan oplopen tot maximaal 10 procent van de bedrijfsomzet.** Dit hebben we al vrij goed georganiseerd in Nederland met de Autoriteit online Terroristisch en Kinderpornografisch Materiaal (ATKM). Het zou goed zijn om deze aanpak in hele Europese Unie uit te rollen.¹⁴ Deze toezichthouder is in Nederland geïntroduceerd in de strijd tegen zogenaamde *bad hosters*, en die aanpak ontbreekt nog in Europa.
- **Dwing af dat overheidsinstanties in Europa inzetten op de daadwerkelijke verwijdering van strafbaar materiaal.** Hoewel de vindplaats van strafbaar materiaal vaak al bekend is of eenvoudig is te achterhalen, wordt er zelden ingezet op de daadwerkelijke verwijdering van dat materiaal. Daarmee blijft het materiaal onnodig lang toegankelijk en kan het ook steeds weer verder verspreid worden. Overheidsinstanties in Europa moeten gedwongen worden zulk materiaal zo spoedig mogelijk te verwijderen. Daartoe moet geïnvesteerd worden in de capaciteit van opsporingsdiensten en/of een nieuwe autoriteit opgericht worden.¹⁵

Investeer in kennis

- **Investeer in onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek naar de aard en omvang van het probleem van de verspreiding van materiaal van seksueel misbruik van kinderen.** Uit onderzoek van de TU Delft bleek dat het merendeel van de claims ter onderbouwing van de CSA-verordening onjuist was én dat er eigenlijk heel geen goede cijfers over de problematiek beschikbaar zijn.¹⁶ Ook Offlimits pleit voor

wetenschappelijk onderzoek naar de uiteindelijke bron van de verspreiding van materiaal van seksueel misbruik van kinderen.¹⁷ Er bestaat ook geen onafhankelijk onderzoek naar de manieren waarop meldpunten versterkt kunnen of moeten worden. Dat maakt dat niet duidelijk is welk probleem we precies proberen op te lossen, en hoe dat kan.

-
1. Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen: [Inbreng bij het commissiedebat in de Tweede Kamer over seksueel geweld en kindermisbruik \(6 maart 2024\)](#) [↗](#)
 2. Er bestaan inmiddels commerciële bedrijven die slachtoffers, in een abonnementsmodel, helpen met de ontoegankelijk maken van strafbaar beeldmateriaal, zoals [Leakserv](#). Deze commerciële bedrijven bestaan omdat het voor slachtoffers vaak onmogelijk is om het beeldmateriaal [zelf verwijderd te krijgen](#). Het zou goed zijn als dit laagdrempeliger wordt gemaakt, zodat het verwijderen van dit soort materiaal niet afhankelijk is van, bijvoorbeeld, iemands financiële draagkracht. [↗](#)
 3. Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen: [Slachtoffermonitor seksueel geweld tegen kinderen \(8 november 2022\)](#) [↗](#)
 4. Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen: [Nieuwsbericht bij publicatie van nieuwe Monitor seksueel geweld tegen kinderen 2018-2022 \(13 december 2023\)](#) [↗](#)
 5. De Europese Commissie stelde eerst dat 90% van het materiaal van seksueel misbruik van kinderen in Europa is gehost in Europa. Later stelde de Europese Commissie dat 60% van het materiaal in Europa is gehost. Dat eerste cijfers is aantoonbaar onjuist, zo stelde [de TU Delft in een onderzoek](#) vast. Maar hoeveel het ook precies is: als we aannemen dat er een kern van waarheid is, dan geldt ook dat de vindplaats van dit materiaal vaak al bekend is en dat we veel kunnen winnen door de inspanning om dat materiaal ontoegankelijk te maken te intensiveren. [↗](#)
 6. Zie bijvoorbeeld de aanvulling op de [Gedragscode Notice and Takedown](#). [↗](#)
 7. De [HashCheckService](#) is gefinancierd door o.a. het Ministerie van Justitie en Veiligheid en de Europese Unie. [↗](#)
 8. Om een indruk te geven van de grootte van de verschillen: het Meldpunt Kinderporno heeft 6 analisten in dienst, terwijl het meldpunt in Zuid-Afrika 5 analisten in dienst heeft. Nederland heeft dus 1 analist op 3 miljoen inwoners, in Zuid-Afrika is dat 1 analist op 12,2 miljoen inwoners. De cijfers over het aantal analisten komt uit het [jaarverslag van INHOPE over 2023](#). [↗](#)
 9. Zie het jaarverslag [van INHOPE over 2023](#), het samenwerkingsverband van meldpunten wereldwijd. [↗](#)
 10. [SCARt](#) wordt ontwikkeld door [AbuseIO](#), een stichting van Nederlandse bodem. "[AbuseIO] is a toolkit anyone can use to receive, process, correlate abuse reports and send notifications with specific information regarding the abuse case(s) on your network. AbuseIO's purpose is to consolidate efforts by various companies and individuals to automate and improve the abuse handling process. AI-CSAM-tool is ontwikkeld in samenwerking tussen het Meldpunt Kinderporno en PwC. Door [gebruik te maken](#) van meerdere 'deep learning'-modellen krijgt de gerapporteerde afbeelding automatisch labels, bijvoorbeeld het aantal personen op de afbeelding, de leeftijd van de personen en de kans dat er naaktheid aanwezig is op de afbeelding." [↗](#)
 11. Zie de [Executive Summary](#) van Global CSAM Legislative Overview, van INHOPE uit september 2024. [↗](#)
 12. Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen kinderen: [Slachtoffermonitor seksueel geweld tegen kinderen \(8 november 2022\)](#) [↗](#)
 13. Dat blijkt uit raadgevingen van de Europese Commissie, zo blijkt uit haar [nieuwe Europese strategie voor een beter internet voor kinderen \(BIK+\)](#). [↗](#)
 14. Zie bijvoorbeeld de implementatie van de Verordening terroristische online-inhoud en de [Wet bestuursrechtelijke aanpak online kinderpornografisch materiaal](#). [↗](#)
 15. Er zijn talloze voorbeelden bekend waarbij gewone journalisten vrij eenvoudig de vindplaats van grote hoeveelheden strafbaar materiaal weten te achterhalen én dat materiaal vrij snel verwijderd kunnen krijgen. En citaat uit het artikel [Ermittler lassen Bilder nicht löschen](#) van het Duitse Tagesschau: "Ein team von NDR-journalisten kon echter aantonen dat met relatief weinig inspanning binnen korte tijd enorme hoeveelheden content uit Darknet-forums verwijderd zouden kunnen worden. Ze testten de reactie van de opslagdiensten die door pedocriminelen bijzonder intensief worden gebruikt voor het opslaan van hun materiaal. In het momenteel grootste forum verzamelden de journalisten hiervoor ongeveer 80.000 links. Resultaat: Alle diensten – zowel binnenlandse als buitenlandse – verwijderden de inhoud binnen enkele uren of hooguit twee dagen." [↗](#)
 16. Zie het rapport [CSAM Data: Factcheck of recent European Commission statements](#), van Van Kesteren, Van Eeten en Van Wegberg, allen onderzoekers aan de TU Delft. [↗](#)

17. In het nieuwsbericht [Aanpak beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik: dweilen met de kraan open](#) schrijft Offlimits: "Hoving pleit voor wetenschappelijk onderzoek naar de vraag wie er achter al die websites zitten, die bij verschillende partijen gehost worden: 'Het lijkt erop dat veel beeldmateriaal van een beperkt aantal partijen of mensen afkomt, die het vervolgens ergens proberen te laten hosten. Belangrijke vraag is: hoe zit dit online landschap in elkaar, wat zijn de verdienmodellen en hoe kan het dat deze illegale content steeds kan worden aangeboden bij hostingbedrijven? Het is noodzakelijk daar meer inzicht in te krijgen.'" (11 juni 2024) [↗](#)